

Vattenskalbaggar på Öland och i sydöstra Småland

Joja Geijer & Jan Herrmann. 2021. Vattenskalbaggar på Öland och i sydöstra Småland. Bildningsförlaget, Borgholm. 300 sid. (m. bil. Bilagorna 4 och 5 finns som Excel-dokument och kan laddas hem). 249 SEK. Distribueras främst via Naturbutiken/Naturbokhandeln i Stenåsa, Mörbylånga.

Resultatet av ett mångårigt studium av vattenskalbaggar i sydöstra Småland och på Öland redovisas. Arbetet påbörjades redan i slutet av 1900-talet, och att det blev just vattenskalbaggar och våtmarker som Joja Geijer kom att intressera sig för berodde bl. a. på att Mogens Holmen (Danmarks ledande expert på vattenskalbaggar) hade varit på Öland och hittat den sedan 1800-talet i Sverige inte återfunna *Agabus clypealis*.

Arten har sedermera specialstuderats av Joja i Mittlandsskogen på Öland, och den avbildas på pärmens framsida.

Avsikten har förstås också varit att bättra på kunskapen om sydöstra Sveriges vattenskalbaggsfauna, för trots att den delen av Sverige årligen besöks av ett stort antal entomologer och naturintresserade har de flestas mål oftast varit andra biotoper än våtmarker.

Och det har blivit många pusselbitar som tillfogats sedan arbetet kom igång på allvar.

Arbetet startade redan under 1990-talet i jordbrukslandskapet söder om Kalmar och även i någon mån på Öland.

Då verksamheten intensifierades under 2000-talet och Mittlandsskogen och (Stora) Alvaret undersöktes mera ingående, kom Jan Herrmann, som ledde Sötvatteneologigruppen på Institutionen för biologi och miljövetenskap vid Högskolan i Kalmar att bli betydelsefull för arbetet. Likaledes kom andra att involveras.

Genom de data som insamlats har man kunnat sprida ytterligare kunskap om vattenskalbaggsfaunans förekomst och utbredning. Några andra samlares fynd har också medtagits.

Uppgifterna behandlas dels i textdelen, dels i bilagorna 1–3. Bilagorna 4 och 5, som innehåller Stora resp. Lilla databasen, finns endast som Excel-dokument.

Familjerna Chrysomelidae (Donacinae) och Curculionidae (Bagoinae och Tanysphyrinae) har ej tagits med, varför man valt att använda beteckningen vattenskalbaggar, inte vattenlevande skalbaggar. De vattenlevande *Cercyon*-arterna finns inte heller med.

Ändringar i nomenklaturen redovisas och artbegreppet och vissa arters berättigande diskuteras.

Det påpekas att vissa resonemang och tankar inte alltid är vetenskapliga utan personliga reflektioner och intuitiva tankar av huvudförfattaren Joja Geijer. Jojas idéer om *genius loci* (platsens själ) är intressanta och omfattas säkert av många entomologer. I vilket fall som helst talar de många siffrorna oftast för sig själva.

Jan Herrmann har bidragit med egna resonemang och dessutom skapat ”en mer läsbar, entydig och logisk text, med en starkare koppling till vetenskapligt och allmänt botten-faunistiskt tänkande, begrepps användande och skrivande”. Beräkning av exempelvis frekvens utifrån arters storlek har inte Jans fulla stöd, men samarbetet i stort har ändå varit mycket givande.

Frågan har oftast varit: Vad hittar man för arter och vad kräver de för typ av våtmark? Härvid konstateras, att olika samlare inte alltid hittar samma arter och att letandet efter sällsynta arter ibland styr mångas samlande.

Under 2003–2018 har närmare tusen insamlingar gjorts på lokaler ganska jämnt fördelade på Öland och i sydöstra Småland. Flera lokaler har besökts 2–5 gånger. Var, när och hur insamlingarna gjorts redovisas, liksom vad för slags håv som använts. Det har dock inte varit meningen att standardisera håvningarna, eftersom de kan göras på olika sätt beroende på en mängd olika faktorer. Fångsterna har så långt möjligt bestämts på plats, varefter baggarna återbördats till sin rätta hemvist. Övrigt material har medtagits och bestämts i lab. Viktigt i sammanhanget har givetvis varit den artkänedom Joja inhämtat under många år före 2003. Alla individer har registrerats med nödvändiga data. Dock har inte uppgifter om vattenkemi eller vattenfysik medtagits. Totalt är 210 arter påträffade. Några av arterna kommenteras särskilt.

En uttömmande litteraturförteckning och en förnämlig ordlista över i boken använda förkortningar och begrepp är viktiga för förståelse och vidare djupdykningar.

Större delen av boken upptas av artfaktabladen (ett blad för varje art) med en mängd uppgifter

som: sällsynthet för Sm resp. Öl, artens storlek, antal individer som registrerats, antal lokaler där arten hittats, antal håvningar som gjorts, ev. rödlistning, flygförmåga, om arten hittats i bräckt vatten, i rinnande vatten, livscykel, om det är en pionjärart, följearter, ekologi med referenser (utländska författares uppgifter är översatta och tolkade), typiska lokaler för arten, fenologidiagram, utbredningskarta (besökta lokaler anges med svarta prickar och där fynd av arten gjorts med röda) samt bild på arten.

De ypperliga bilderna är alla förstorade olika mycket och måste korreleras med arternas storleksangivelser.

Bilder på lokalerna hade varit ett plus.

Ett synnerligen beaktansvärt och värdefullt arbete. Värdefullt inte minst för att det är vatten, som ju är en av våra viktigaste naturresurser, som omfattas, och för att arbetet i framtiden kan användas vid olika analyser och utvärderingar i samband med eventuella miljöförändringar.

På pärmens baksida lämnar slutligen Anders Nilsson, vår främste expert på vattenskalbaggar, personliga och uppskattande kommentarer till detta gigantiska arbete av Joja och Jan.

BERTIL ANDRÉN

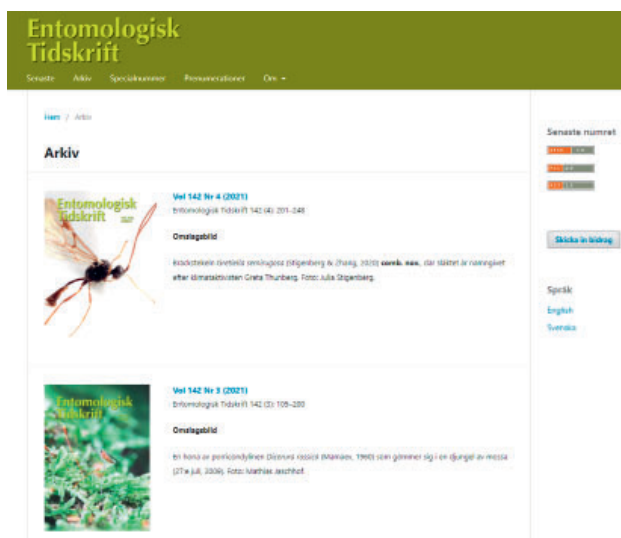
bertilandren10@gmail.com

Läs och prenumerera på internet!

Du har väl inte missat att du nu kan både läsa och prenumerera på Entomologisk Tidskrift genom vår nya hemsida? Är du prenumerant redan kan du få tillgång till artiklar digitalt. Om du vill kan du välja att prenumerera helt digitalt och spara 50 kronor, och även spara på miljö och transporter. Du kan betala direkt på hemsidan, med kort eller PayPal.

Vill du veta hur du gör? Vi har satt ihop en guide för att hjälpa dig:

<http://et-online.nu/guide>

The screenshot shows the website for Entomologisk Tidskrift. The header is green with the title in white. Below the header is a navigation menu with links for 'Startsida', 'Arkiv', 'Speciellnummer', 'Prenumerationer', and 'Om'. The main content area is titled 'Arkiv' and lists two issues. The first issue is 'Vol 142 Nr 4 (2021)' with a cover image of a fly. The second issue is 'Vol 142 Nr 3 (2021)' with a cover image of a green insect. On the right side, there is a 'Senaste numret' section with a 'Skicka in bidrag' button and a 'Språk' section with links for 'Engelsk' and 'Svenska'.